

Mark med kornblomster malet af L. A. Ring, 1905.

men af de tamme, · hvis timer blidelig og stille gå *Otto C. Fønss* (6); kornblomster små, · barnøjne blå *Aage Matthison-Hansen* (7). Ud fra de rige lokker · da mildt to øjne så · som kornblomster smiler · mellem guldgule strå *Chr. Winther*, *Hjortens Flugt* (1855) og byens unge døtre, lyse fagre, · opvokset her med øjne klin-teblå (a), kornblomsten drejer sit rædde blik (b) *Jeppe Aakjær* (8). Hver gang en kornblomst åbner sig · i rugens dyb og langs din vej, · er det et stænk af engleleg · med ægte himmelblåt *Ib Paulsen* (9). Kornblomsten! – Stumper af himlen selv · drysset herved fra det strålende hvælv! *Sigurd Swane* (10). I rug som ravgult hav · du blinker bølgeblå i blæstens dans · som stænk af hav. · · Et mere sælsomt blå jeg aldrig så – · den høje himmel og det vide vands · forenet i en blomst blandt kornets strå *K. L. Kristensen* (11); spredt iblandt de gule strå · dunkle kornblomster sig vugger, · som når glimt af himlens blå · frem fra gyldne skyer dukker *Viggo Stuckenberg* (12), kornblomster dåner i græsset · som farver fra blæstkruset vand *Knud Wiinstedt* (13). Som den kornblomst, der gror · og får glans af din

fjord · vil vor kærlighed rande din ydmyge jord *Carl Dumreicher* (14). (Hvedemark): hen ad dens felt er som med farvestift · en spinkel, sirlig snirklet munkeskrift · af kornblomst og af valmupurpur prentet *Otto C. Fønss* (15).

Carl Dumreicher, Kornblomst (16); *K. L. Kristensen*, Kornblomst (10); *Knud Wiinstedt*, Kornblomster (17).

Tiåret 1911–20 nævnes kornblomsten 44 gange i 185 danske digteres poesi (18).

LITTERATUR: (1) 433g 181; (2) 730d 145f; (3) 151 12,1939,733f; (4) 356 9,486; (5) 766d 61; (6) 283b 68; (7) 585c 38f; (8) a 1002h 75; b 1002c 38; (9) 698b 50; (10) 874e 9; (11) 490 44f; (12) 868e 31; (13) 976b 56; (14) 206 79; (15) 283e 51; (16) 206b 9f; (17) 976f 50f; (18) 665k XII.2.

Engskær, *Serratula tinctoria*

25–70 cm høj med hele, skarpt takkede blade, i juli–august halvskærme af æg- eller valseformede kurve med mørkerøde blomster og i spidsen

violetbrune støvblade. Sjældnen på høje enge og skrænter, oftest i det østlige Danmark og ret hyppig på Bornholm.

Engskær slutningen af 1500-t ff, *skær* 1793ff; Bornholm – af uvis oprindelse; *farveskær* 1794–1821, *farvetidsel* 1798.

LITTERATUR: 689 2,587f.

ANVENDELSE

I Skåne plukkes hvert år store mængder engskær, der sendes til København, hvor farverne bruger planten til at farve hvidt klæde gult og blåt tøj grønt med (1648; 1). Indsamles i juni og farver papegøjebrønt (1670; 2). På VFyn blev solgt engskær til farverne (o. 1740; 3), fra Malmø kommer store mængder til hovedstadens farvere (1761; 4), flere indberetninger fra Lolland 1744 beretter om fattigfolks indsamling af denne plante til salg i farverier (5). Det kgl. Landhus-holdningsselskab gav 1810 præmie til en fæstebonde på Lolland, som havde samlet godt 56 lispund (à 8 kg) (6); blev på Djursland brugt til at farve uldtøj og linned gult (1768; 7). Farven varieres med forskellige tilsætninger og er især tjenlig som grundfarve for grønt, planten blev dyrket adskillige steder (Danmark?) og til 1801 udført fra Bornholm (1806; 8), øens store eks-

Engskær. Flora Danica, 1767.

Engskær blev dyrket til farvning. Maleri af kattuntrykkeriet på Blegdammen af L. Rasmussen, 1842. Københavns Bymuseum.

port af engskær nævnes ofte i 1700-t (9), 1746 drejede det sig om 49 skippund og 16 lispund = 7.968 kg, 1752 53 skippund, 1754 26 skippund 5 lispund, 1799 157 lispund = ca. 25.100 kg, der betales med 10 rigsdalere pr. lispund, 1801 37 skippund 12 lispund, 1808 blev »høstet« 23 skippund 9 lispund, som friske betales med 12 skilling pr. lispund, tørrede med 2–2½ mark (10). Eksporten gik til København, men også Lybæk, og blev brugt til gulfarvning af bl.a. gobeliner (1804; 11). Planten blev ikke dyrket, men o. St. Hans dag (dvs. før engene blev slået til hø) samlet af fattigfolk, især kvinder, og vindtørret solgt til købmændene, der udførte den; efterhånden forfalskede man varen med andre vækster og den kom i miskredit (12). Engskær (hele planten) giver gule og grønne farver (13).

Engskær føres ikke på apoteket, men anbefales af nogle forfattere til at løsne størknet blod; renser urene sår og læger bylder (1648; 1).

LITTERATUR: (1) 697 355; (2) 301 50,98; (3) 1008 14,1923,83; (4) 696 385; (5) 546 10,1922,128,130 og 11,1923,94; (6) 194 ny rk. 2,1811,558; (7) 728c 4,262 jf. 546 4,1799,401f,405; 670 (tillæg) 1,1801,430,433; (8) 398 1806,733 og 1821,830; (9) 92 35,1957,74; (10) 675 11,1809,325f; 461 71; (11) 834 37; (12) 449 1958, 27; 834 37; 675 11,1809,325f; 756 1815,240; 907 164f; 449 1939,16; (13) 525b 13,30.